

Prava osoba sa
invaliditetom

Član 5.

Jednakost i zabrana diskriminacije

- Svi su pred zakonom i po zakonu jednaki
- Države ugovornice će **zabraniti svaku diskriminaciju** po osnovu invaliditeta i **garantovaće OSI jednaku i efikasnu pravnu zaštitu od diskriminacije po bilo kom osnovu.**
- **Posebne mere** koje su neophodne za ubrzavanje ili dostizanje *de facto* jednakosti OSI neće se smatrati diskriminacijom

Definicija diskriminacije

Član 2. KPOSI

- Svaka **razlika, isključivanje ili ograničavanje** na osnovu invaliditeta, koje ima za **cilj ili posledicu** narušavanje ili uskraćivanje **priznavanja, uživanja ili vršenja** svih ljudskih prava i osnovnih sloboda u političkoj, ekonomskoj, društvenoj, kulturnoj, građanskoj ili bilo kojoj drugoj oblasti, **ravnopravno sa drugima**. Ona obuhvata sve oblike diskriminacije, uključujući uskraćivanje razumnog prilagođavanja".
- **Šta je različito u odnosu na slične definicije u drugim dokumentima?**
 - uključuje "uskraćivanje razumnog prilagođavanja", kao oblik diskriminacije zasnovane na invaliditetu
 - uvodi novu komponentu - izraz "na ravnopravnoj osnovi sa drugima"
 - OSI nemaju više ili manje prava ili koristi u odnosu na opštu populaciju.
 - Zahteva da države ugovornice preduzmu **konkretne mere za postizanje *de facto* jednakosti osoba sa invaliditetom**, kako bi osigurale da one mogu uživati sva ljudska prava

Opšti komentar br. 6 (2018) o jednakosti i nediskriminaciji (CRPD/C/GC/6), april 2018.

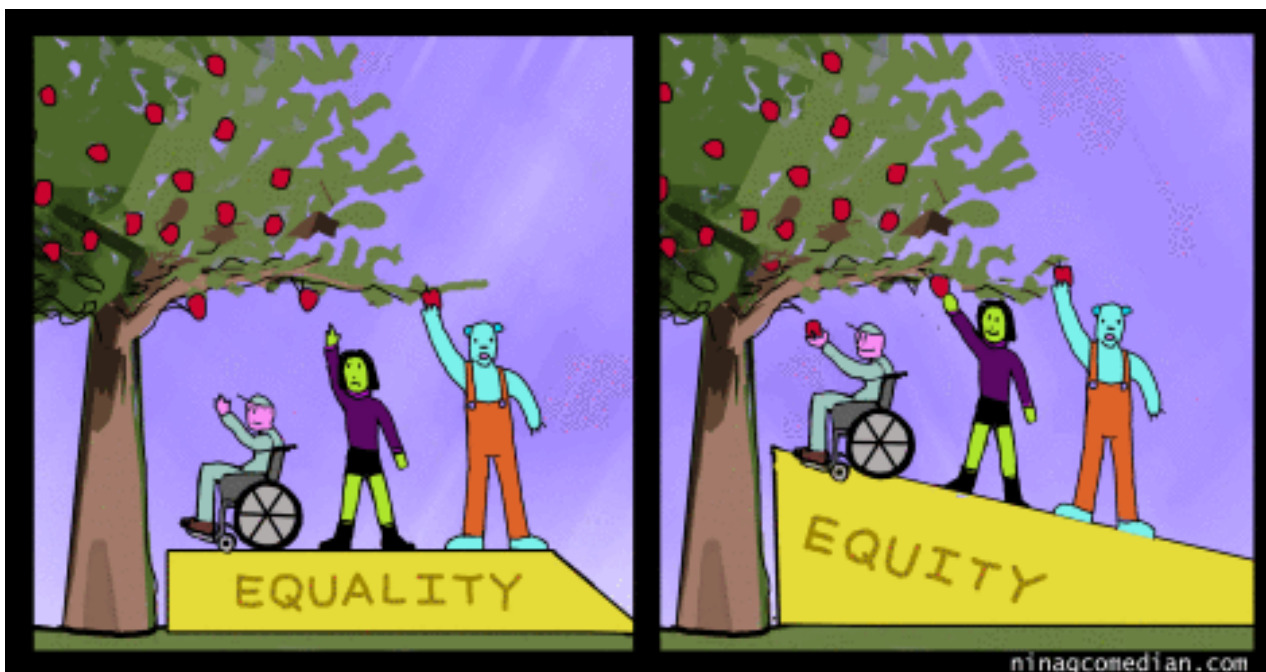
- **Cilj KPD – suštinska (supstantivna) jednakost**
 - Jednaka prava i jednake mogućnosti
- **Zabrana neposredne diskriminacije** – u funkciji je ostvarivanja formalne jednakosti
- **Zabrana posredne diskriminacije** – u funkciji je ostvarivanja suštinske jednakosti
 - Uvažava da postoji strukturalna diskriminacija i odnos moći
 - Uvažava postojanje razlika među ljudima

Opšti komentar br. 6 (2018) o jednakosti i nediskriminaciji (CRPD/C/GC/6), april 2018.

- **Inkluzivna jednakost**

- novi model jednakosti razvijen tokom rada na Konvenciji
- obuhvata model supstantivne jednakosti i proširuje i razrađuje sadržaj jednakosti
 - instrument za ispravljanje društveno-ekonomskih nejednakosti putem pravedne preraspodele;
 - instrument borbe protiv stigme, stereotipa, predrasuda i nasilja i priznanja dostojanstva ljudskih bića i njihove interseksionalnosti;
 - instrument koji unapređuje učešće i potvrđujući društvenu prirodu ljudi kao članova društvenih grupa i čovečanstva, kroz uključivanje u društvo
 - instrument koji obezbeđuje da razlike budu stvar ljudskog dostojanstva.

Cilj i dometi zabrane diskriminacije

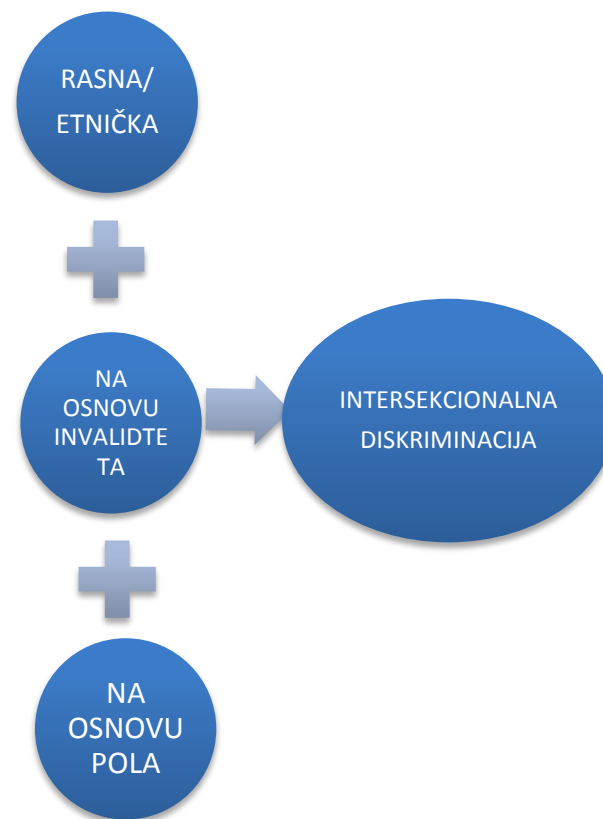

Formalna jednakost

Supstantivna jednakost

Intersekcionalna diskriminacija

- Kada OSI trpi diskriminaciju bilo kog oblika na osnovu invaliditeta, u kombinaciji sa bojom kože, rodom, jezikom, religijom, etničkim, polnim ili drugim statusom.
- Intersekcionalna diskriminacija može se javiti u obliku direktne ili posredne diskriminacije, uskraćivanja razumnog prilagođavanja ili uznemiravanja.

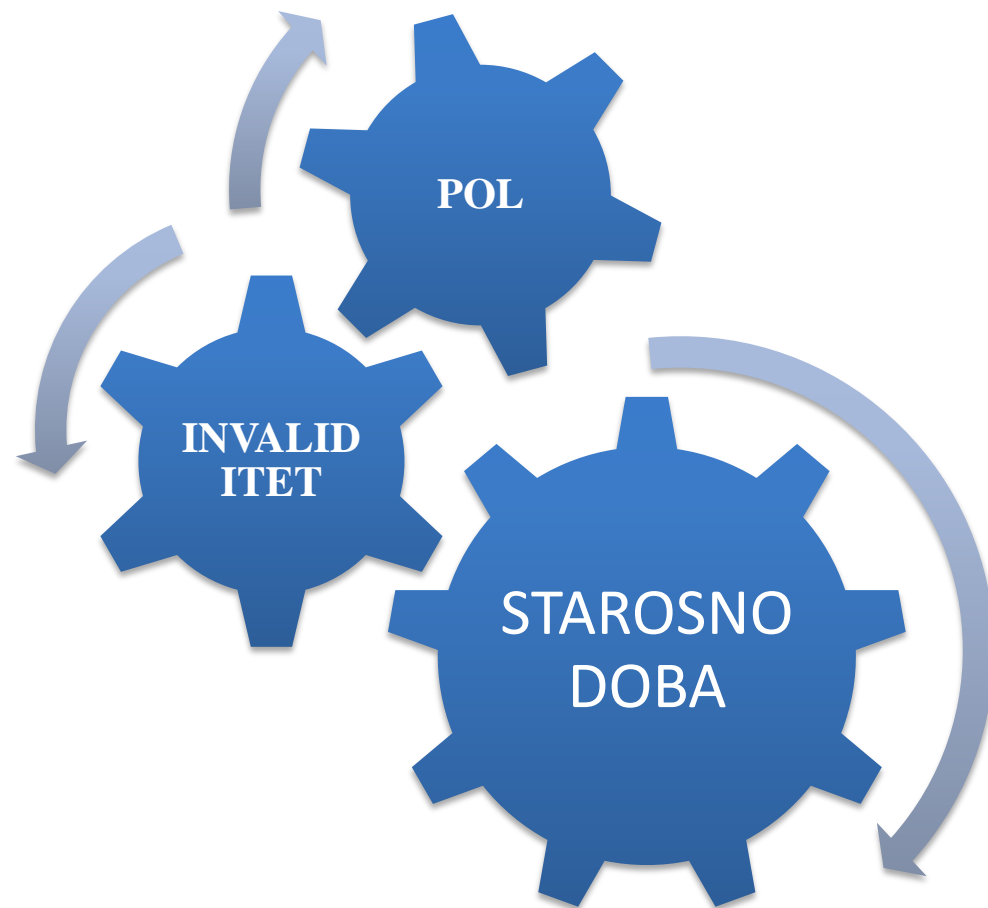
Član 6.

Žene sa invaliditetom

- Države potpisnice **priznaju** da su žene i devojčice sa invaliditetom izložene **višestrukoj diskriminaciji**
- Države će preduzeti mere radi osiguravanja punog i ravnopravnog uživanja svih ljudskih prava od strane žena i devojčica sa invaliditetom

Opšti komentar broj 3 (2016) o članu 6: Žene i devojčice sa invaliditetom, (CRPD/C/GC/3), 2. septembar 2016.

Višestruka diskriminacija

Primer za analizu

U tužbi za zaštitu od diskriminacije, koju je protiv Klinike za ginekologiju i akušerstvo podneo staratelj Snežane Simić, navedeno je:

- Izabrani lekar je Snežanu Simić uputio na Kliniku za psihijatrijske bolesti;
- Psihijatar je S.S. Uputio na pregled hirurga, ali pregled nije izvršen zbog njene uznemirenosti, pa je ponovo upućena u Kliniku za psihijatrijske bolesti .
- Odlučeno je da se ultrazvučni pregled izvrši u opštoj anesteziji, što je i učinjeno 16. jula 2014. godine, kada je utvrđeno postojanje tumora i preporučena je dalja dijagnostika u KGA.
- Staratelj S.S. je 22. jula 2014. godine pokušao da zakaže pregled, ali da je odbijen, pa se obratio Zaštitniku prava pacijenata i uspeo da zakaže pregled za 30. jul 2014. godine.
- Dan pred pregled obavešten je da pregled neće biti izvršen, a lekar specijalista je zatražio saglasnost psihijatra, kao i predlog za eventualnu pripremu pacijentkinje.
- Staratelj je pribavio i podneo traženu saglasnost, ali je rada obavešten da su potrebne i saglasnosti lekara interniste i endokrinologa.
- Nakon četiri meseca od dana prvog pokušaja zakazivanja pregleda, pozvao ga je direktor KGA telefonom i obavestio da treba da dostavi medicinsku dokumentaciju, što je on i učinio 27. oktobra i 10. novembra 2014. godine, ali oba puta nije uspeo da zakaže pregled iako je imaju uredan uput.

PITANJA:

- **KVALIFIKUJTE OVAJ SLUČAJ DISKRIMINACIJE**
- **NA KOJE BISTE SE DOMAĆE I STRANE PROPISE POZVALI?**
- **KOJI BI TUŽBENI ZAHTEVI MOGLI DA SE ISTAKNU?**
- **DA LI BI BIO OSNOVAN ZAHTEV ZA NAKNADU NEMATERIJALNE ŠTETE?**
- **DA LI JE OVO PRIMER INSTITUCIONALNE DISKRIMINACIJE?**

Zakon o sprečavanju diskriminacije OSI

Diskriminacija u vezi sa zdravstvenim uslugama

Član 17

- (1) Posebno težak slučaj diskriminacije zbog invalidnosti jeste svaka diskriminacija osoba sa invaliditetom prilikom pružanja zdravstvenih usluga.
- (2) Diskriminacijom osoba sa invaliditetom prilikom pružanja zdravstvenih usluga smatra se:
 - 1. **odbijanje da se pruži zdravstvena usluga** osobi sa invaliditetom zbog njene invalidnosti;
 - 2. **postavljanje posebnih uslova** za pružanje zdravstvenih usluga osobama sa invaliditetom ako ti uslovi nisu opravdani medicinskim razlozima;
 - 3. **odbijanje postavljanja dijagnoze i uskraćivanje odgovarajućih informacija** o trenutnom zdravstvenom stanju, preduzetim ili nameravanim merama lečenja i rehabilitacije osobi sa invaliditetom zbog njene invalidnosti;
 - 4. **svako uznemiravanje, vređanje ili omalovažavanje osobe sa invaliditetom** u toku boravka u zdravstvenoj ustanovi zbog njene invalidnosti.